

L'EMPORDÀ A VOL D'OCELL

GUIA DIDÀCTICA DE LA PRESENTACIÓ

L'activitat principal de la sortida és la lectura del paisatge de l'Alt Empordà des de l'àrea d'esbarjo del mas Ventós (Parc Natural del cap de Creus).

Al llarg del matí es treballa al voltant del mas, completant la lectura del paisatge actual amb les hipòtesis de formació de la plana de l'Alt Empordà a partir de les observacions fetes.

Així mateix es fa l'estudi de les espècies botàniques més significatives de l'entorn. Es complementa, alhora, amb una aproximació a la història geològica de la plana de l'Empordà i a la geologia de la zona (la roca predominant és el *gneis*).

S'experimenta la pràctica de l'ús de la clau dicotòmica aplicada a la diferenciació dels tipus de pins presents a la zona.

Allà mateix es dinarà, a la pineda, que està equipada amb taules i bancs.

Hi ha la possibilitat de completar l'activitat a la tarda la tarda apropant-se fins a dos dels monuments megalítics propers al mas Ventós (Dòlmens de Vinyes Mortes I i V.M. II) per tal d'observar-los amb detall, tot coneixent les seves característiques constructives i la seva funció en la població de la Prehistòria, així com la importància d'aquestes troballes per la informació que ens donen d'un temps tan remot.

Des d'aquell lloc també es poden comentar les construccions amb pedra seca de les feixes del voltant.

La sincronització de les imatges amb els continguts que us presentem tot seguit us servirà a l'hora de comentar-les quan visualitzeu la Presentació en powerpoint amb l'alumnat.

Les anotacions són de dos tipus. En primer lloc apareix un títol que resumeix el contingut a treballar. A continuació es presenten un seguit de dubtes o preguntes (en cursiva) proposades per provocar el debat i fer diferents hipòtesis.

Aquelles hipòtesis la resposta de les quals és evident i tothom hi està d'acord, es poden corroborar per part del professorat. En canvi les que no tenen una resposta òbvia, o no es posen d'acord, i també les preguntes noves que es generin a partir dels comentaris, no cal que obtinguin resposta immediata. Es poden "guardar" perquè es realitzin durant la sortida.

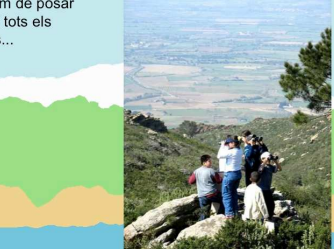
Us proposem fer un llistat de les preguntes i respostes de l'alumnat (tant si són encertades com si no ho són), així com amb les noves preguntes que puguin sorgir durant la presentació, i fer-nos-les arribar al CdA uns dies abans de la sortida. D'aquesta manera tindrem més elements per enfocar-la adequadament.

E-mail del CdA Empúries: cda-empuries@xtec.cat

	<p>Llegint el títol de la presentació, fer avançaments sobre què faran el dia de la sortida, on aniran.</p> <p>Activitats que es faran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura de paisatge de l'Alt Empordà des de l'àrea d'esbarjo del mas Ventós (Parc Natural del cap de Creus) - Coneixement de la vegetació i la geologia de la zona
<p>Un mas a Serra Verdera...</p> 	<p>-Els elements antropològics al voltant del mas</p> <p><i>¿Què és un mas?</i> <i>¿Com vivia la gent del mas? ¿A què es dedicaven?</i> <i>¿Què hi podem trobar als seus voltants?</i></p>
<p>Amb un nom molt clar...</p> 	<p>- Situació geogràfica del mas Ventós.</p> <p><i>¿A què deu ser degut que s'anomeni així?</i> <i>¿Quins vents coneixen?</i> <i>¿On creuen que està situat? (Poden cercar-lo al Google maps o Google Earth)</i></p>
<p>És maco mirar el paisatge, sobretot si trobem un bon mirador...</p> 	<p>-Lectura de paisatge del sector nord de la plana de l'Alt Empordà, des de la serra de Verdera.</p> <p><i>¿Coneixen el lloc o un com aquest?</i> <i>¿Què és un mirador? ¿Quins avantatges té?</i></p>
<p>Si el dia és clar s'hi poden distingir molts elements...</p> 	<p>-Les formes del relleu. Plana, golf, cap, serra, serralada, costa, platja, penya-segat. Mar, riu, estany, aigüamolls.</p> <p><i>Des d'un lloc tan elevat ¿què es pot distingir?</i></p>

<p>Alguns de vius...</p> 	<p>Elements vius del paisatge: vegetació, fauna.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetació silvestre - Conreus - Animals <p><i>¿Quin tipus de vegetació s'observa a la plana?</i> <i>¿Podríem veure algun animal? ¿Quins?</i></p>
<p>Altres no tant...</p> 	<p>Elements "no vius" (o sense vida orgànica) del paisatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Roques, sòls. - Cursos d'aigua - Formes dels agents atmosfèrics (el "temps" que fa) <p><i>Observant de prop la geologia de la zona ¿Què és una roca? ¿I un mineral?</i></p>
<p>Altres de molt modificats per les persones...</p> 	<p>- Construccions humanes.</p> <p><i>¿Què podrem distingir del fet pels humans?</i> <i>¿Quins tipus de construccions es veuen?</i> <i>¿Tots els nuclis habitats tenen el mateix aspecte?</i></p>
<p>Serà bo de trobar com es relacionen aquests elements per acabar fent...</p> <p>EL PAISATGE</p>	<p>-Diverses maneres de contemplar un paisatge.</p> <p><i>¿Què pensarien que en podrien fer:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - un pintor o un poeta? - un pagès? - un arquitecte o un enginyer? - un excursionista? - un turista?
<p>El paisatge de l'Empordà</p> <p>La plana de l'Empordà</p>	<p>- El paisatge de l'Empordà</p> <p><i>¿És planer?</i> <i>¿És muntanyós? ¿Quines muntanyes coneixen?</i> <i>¿Hi ha rius? ¿Quins saben?</i> <i>¿Hi ha estanys? ¿On?</i> <i>¿Hi ha platges? ¿Quines?</i> <i>¿Hi ha pobles, ciutats? ¿Urbanitzacions, masies?</i></p>
<p>La plana deltaica de l'Empordà... ¿què deu voler dir deltaica?</p> 	<p>A partir d'aquestes observacions podem fer hipòtesis sobre com es pot haver format la plana deltaica.</p> <p><i>¿Aquesta plana haurà estat sempre així?</i> <i>¿Com es pot haver format?</i> <i>¿Què és un "delta"?</i> <i>La manera com es va formant un delta ¿pot tenir alguna cosa a veure amb la formació de la plana de l'Empordà?</i></p>

<p>¿Com es deu haver anat formant, aquesta plana?</p> 	<p>¿Quina relació deuen tenir la pluja i els rius que neixen a les parts altes de les muntanyes amb l'erosió que aquestes van patint? ¿I amb el transport, dipòsit i sedimentació dels seus materials geològics (roques, còdols, graves, sorres, argiles)? ¿Què pot passar quan aquest procés dura molt de temps (milers d'anys)?</p>
<p>¿Coneixeu aquest delta?</p> 	<p>El delta de l'Ebre</p> <p>¿Saben situar-lo al mapa de Catalunya? ¿Què és l'Ebre?</p>
<p>¿Com s'ha format? Reculem en el temps... alguns milers d'anys.</p> 	<p>Formació del delta de l'Ebre al llarg dels mil·lenis, retrocedint seqüencialment en el temps.</p> <p>¿Amb què s'ha anat emplenant i guanyant terreny al mar la desembocadura de l'Ebre? ¿Què transporta i diposita el riu? ¿D'on provenen els materials que transporta (còdols, graves, llims, argiles)?</p>
<p>¿A l'Empordà n'hi veus algun, de delta?</p> <p>¿Com era milers d'anys enrera?</p>	<p>Formació de la plana deltaica de l'Empordà, reproduïda seqüencialment com la de l'Ebre. S'ha de localitzar la serralada dels Pirineus, assenyalant especialment el cap de Creus, que poden haver "reconegut" equivocadament com a delta. Situar el Montgrí i les seves serres alt-empordaneses (Les Salines, l'Albera, la serra de Verdera)</p> <p>¿Hi ha muntanyes a l'Alt Empordà? ¿Hi ha rius?</p>
<p>Per saber com s'ha format l'Empordà hem de pensar en els seus rius.</p> 	<p>Els rius de l'Empordà. La Muga. El Fluvià i el Ter amb les desembocadures actuals i antigues (línies discontinues). El Daró desemboca a la platja de Pals, a l'extrem nord del Baix Empordà. El massís del Montgrí marca la divisió costanera entre l'Alt i el Baix. Fer notar que havia estat una illa.</p> <p>¿Quina feina han fet els rius de l'Empordà els darrers milers d'anys?</p>

<p>A més, a tocar del mas també hi ha altres coses...</p> 	<p>–Reconeixement de la geologia i de la botànica de la zona del mas Ventós</p> <p><i>¿Què està fent aquesta colla de la foto? A part d'ells i elles què més s'hi veu?</i></p>
<p>Un tipus de roca força curiós...</p> 	<p>–Reconeixement de la geologia i de la botànica de la zona del mas Ventós</p> <p><i>¿Totes les roques són iguals?</i></p>
<p>Un tipus de vegetació molt abundant...</p> 	<p>–Reconeixement de la geologia i de la botànica de la zona del mas Ventós</p> <p><i>¿Quines plantes hi deu haver a dalt de la muntanya? ¿Seran les mateixes que hi ha a la plana?</i></p>
<p>Diferents classes de pins...</p> 	<p>–Pràctica de l'ús de la clau dicotòmica aplicada a la diferenciació dels tipus de pins presents a la zona</p> <p><i>¿Tots els pins són iguals? ¿De quins tipus en coneixeu?</i></p>
<p>I construccions molt antigues i curioses...com aquesta!</p> 	<p>–Comentar que a la zona del mas Ventós es troben dos monuments megalítics (Dòlmens de Vinyes Mortes I i II) construïts amb la roca predominant, que per les seves característiques es trenca en forma de lloses, facilitant la construcció dels dòlmens.</p> <p><i>¿Un dolmen és una caseta molt petita i molt antiga? En l'espiral o en la línia del temps...¿sabríeu situar l'època a que pertany aquesta construcció?</i></p>
<p>Haurem de posar a punt tots els sentits...</p> 	<p>- La bona "lectura" del paisatge requereix de tots els sentits.</p> <p><i>¿Per observar i comprendre ben bé el paisatge només necessitarem una bona vista, bones ulleres i prismàtics, o caldrà afinar altres sentits? ¿Què més podem sentir des d'un lloc tan especial? (Pot ser amb l'oïda, o a la pell del rostre, amb les mans, amb l'olfacte?...)</i></p>

Currículum de Primària

L'activitat incideix en tres de les competències bàsiques de l'àrea:

- Situat-se en l'espai, orientar-s'hi i desplaçar-s'hi utilitzant plànols i mapes.
- Identificar, localitzar i descriure les principals característiques naturals, humanes i socials d'un territori utilitzant conceptes i procediments geogràfics.
- Conèixer i comprendre el context natural, social, cultural i tecnològic on està immers.

També en diverses de les competències comunicatives:

- Identificar un problema de naturalesa geogràfica o mediambiental, ubicar-lo en el territori, analitzar-ne les causes i les conseqüències.
- Utilitzar convencions cartogràfiques, matemàtiques i científiques i saber-les interpretar.

En el capítol de Continguts generals:

- Coneixements sobre els llocs, els paisatges i els territoris per poder situar-hi les informacions a les que té accés, desplaçar-s'hi i actuar,
- Habilitats i estratègies per a dominar els mètodes que li permetin utilitzar i realitzar plànols i mapes, imatges, croquis i esquemes, diagrames i gràfiques, observacions, enquestes i entrevistes.
- Habilitats i estratègies per a reconèixer en el medi natural, social i cultural els canvis i les continuïtats relacionats amb el pas del temps, comprendre algunes relacions de successió i simultaneïtat, de cronologia i de durada, i aplicar aquests coneixements en la interpretació del present, la comprensió del passat i en la construcció del futur.
- Habilitats i estratègies per a identificar els principals elements de l'entorn natural, social i cultural, analitzar la seva organització, les seves característiques i interaccions i aplicar aquest anàlisi a diferents escales espacials i temporals.

Continguts del cicle mitjà que s'hi treballen:

- Mesura de la temperatura, direcció i velocitat del vent i quantitat de precipitacions. Iniciació al registre, representació gràfica i interpretació de dades meteorològiques. Utilització de recursos TIC.
- Reconeixement de formes de relleu i accidents geogràfics i localització dels més rellevants de l'entorn.
- Observació i descripció de diferents tipus de paisatge de l'entorn proper i llunyà, reconeixent els elements naturals i humanitzats i l'impacte de l'activitat humana en el paisatge.
- Descoberta i valoració del patrimoni comarcal natural i cultural i aplicació de nocions de canvi i continuïtat en els paisatges.

Criteris d'avaluació relatius a cicle mitjà que s'hi treballen:

- Utilitzar plànols i mapes, així com mecanismes d'orientació espacial per a situar-se en l'entorn, localitzar determinats elements i desplaçar-se.
- Identificar alguns dels usos que es fan dels recursos naturals i algunes de les conseqüències que se'n deriven. Analitzar l'impacte d'algunes activitats humanes sobre els recursos i en particular sobre l'aigua.
- Plantejar-se interrogants sobre determinats fets i fenòmens, obtenir informació rellevant per mitjà de l'observació sistemàtica directa i indirecta i el recull de dades amb els mitjans i fonts adequats i comunicar els resultants de la recerca oralment, gràficament i per escrit.

Per qualsevol aclariment o suggeriment sobre aquest material: cda-empuries@xtec.cat 972776901